

Posudek bakalářské práce Hany Bednářové „Vymezení textu v české lingvistice“

Bakalářská práce Hany Bednářové se zabývá problematikou, jejíž zpracování je jistě velmi potřebné a užitečné, neboť *text* patří mezi ústřední termíny lingvistiky (i dalších disciplín) a zároveň se v jeho chápání projevuje značná proměnlivost i vývojové změny. Autorka se zaměřuje na pojmání textu v české lingvistice a výklad, který podává, vychází z řady důležitých a reprezentativních odborných textů (srov. relativně rozsáhlý seznam použité literatury na s. 46–47).

Je nutno říci, že úkol, který na sebe autorka vzala, je značně obtížný, a to v několika ohledech. (a) Česká reflexe textu těžko může být sledována izolovaně, neboť se nutně vyvíjela v propojení se zahraničními výzkumy (v práci se k zahraničním výzkumům, především německým, do určité míry přihlíží, závažná je však např. i souvislost s jazykovědou slovenskou – E. Bajžíková, J. Dolník aj. – nebo polskou). (b) Velkou komplikací představuje existence četných dalších pojmenování vystupujících v relaci k výrazu *text* jako synonyma či částečná synonyma a konečně také fakt, že o textu nelze hovořit bez zřetele k rozmanitým dalším pojmům (kontext, koheze, koherence apod.). Je třeba zdůraznit, že autorka práci si je této situace plně vědoma a snaží se postupovat tak, aby ji respektovala. Množství složek problematiky ovšem vede k tomu, že řada věcí mohla být pouze naznačena a práce se stává spíše sledem jednotlivých poznámek (nutno říci, že nejednou podnětných), přičemž jednotící linka výkladu není zcela zřetelná.

K práci dále uvádím tyto poznámky:

Kapitola o konkurentech pojmu *text* je bezesporu potřebná, zajímavý je např. (implicitní) poukaz na to, že termín *komunikát* má svůj původ v polském překladu studie Romana Jakobsona *Linguistics and Poetics* (s. 11). Vývoj termínu *jazykový projev* by si zasloužil podrobnější sledování (s. 8). Lze doložit, že V. Skalička termín *promluva* zavedl (s. 8)? Citováno je konstatování J. Hoffmannové, že v českém prostředí se termín *diskurz* zatím příliš neujal (s. 12); to snad platilo v době, kdy byl její text napsán, těžko ale tomu tak je v současnosti.

V kapitole *Text a příbuzné pojmy* se vedle sebe kladou dosti různorodé koncepty; probírají se jak složky jeho výstavby (roviny textu), tak jevy vůči textu vnější. Problematika hypertextu je možná až příliš speciální a nezcela únosně zvětšuje počet témat, jichž se práce dotýká.

Ve výkladu o definicích textu by myslím bylo vhodné zřetelněji odlišit chápání textu jako komunikační jednotky a chápání textu jako „vazby“ prostředků v rámci komunikační jednotky (s. 18–19). Současně s problematikou definování velmi úzce souvisí diference mezi propozičním a komunikačním pojetím textu, která je ale probírána až v kapitole o vývoji textové lingvistiky (s. 25–27).

Po jazykové a technické stránce je bakalářská práce připravena dobře, jazykové chyby či přehlédnutí jsou zcela ojedinělé.

Bakalářská práce Hany Bednářové zpracovává velmi rozsáhlou a obtížnou problematiku. I když výše byla k této práci uvedena řada poznámek, celkově je ji možno označit za pečlivě připravenou, zdařilou a užitečnou. Práce splňuje požadavky, které jsou na texty tohoto typu kladeny. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Navrhované hodnocení: velmi dobře

V Praze dne 26. srpna 2011

Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
ÚČJTK FF UK v Praze